Muistio valtiovarainvaliokunnan maatalousjaoston kuulemiseen 8.6.2016
Maa- ja metsätalousministeriö, luonnonvaraosasto
Metsäneuvos Marja Hilska-Aaltonen

HE 88/2016 vp, METSÄTALOUS

30.40.44 Kemera-tuki

- Valtion talousarvion momentilla 30.40.44 (Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen) on myöntämisvaltuutta 58 milj. euroa kemera-tukijärjestelmän mukaisten tukipäätösten tekemiseen ja määrärahaa 55,23 milj. euroa tuen maksamiseen.

- Määrärahasta on osoitettu metsäkeskukselle sen esityksen mukaisesti 22,23 milj. euroa kumotun kestävän metsätalouden rahoituslain (1094/1996) nojalla tehtyjen metsänuudistamis-, kunnostusojitus- ja metsätiehankkeiden tukipäätösten maksatuksiin

- Määrärahasta 33,0 milj. euroa on osoitettu 1.6.2015 voimaan tulleen kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015), *jäljempänä uusi kemera-laki*, tukipäätöksistä aiheutuviin maksatuksiin.

- Viime vuonna hyväksyttiin uuden kemera-lain nojalla rahoitushakemuksia 25,3 milj. euron edestä ja niille maksettiin 10,1 milj. euron edestä tukea.

- Viime vuonna hyväksyttiin uuden kemera-lain nojalla vain juurikäävän torjuntaa, taimikon varhaishoitoa ja nuoren metsän hoitoa koskevia hakemuksia.

- Hallituksen esitykseen LTAE II:ksi sisältyy esitys momentin 30.40.44 (Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen) määrärahan lisäämisestä 8,444 milj. eurolla, mikä määräraha jäi vuonna 2015 sähköisen hakumenettelyn ja maksatusjärjestelmän viivästymisen vuoksi käyttämättä. LTAE II hyväksymisen jälkeen tukien maksamiseen olisi käytettävissä 63,674 milj. euroa, josta 41,444 milj. euroa kuluisi uuden kemera-lain nojalla tehtäviin maksatuksiin lähinnä juurikäävän torjuntaan, terveyslannoitukseen, taimikon varhaishoitoon ja nuoren metsän hoitoon.

Kemera myöntämisvaltuus

- Juurikäävän torjunnan, nuoren metsän hoidon ja taimikon varhaishoidon sekä terveyslannoituksen tukipäätösten hyväksymiseen on vuonna 2016 varattu noin 41,45 milj. euroa (eli 71,5 %) käytettävissä olevasta 58 miljoonan euron myöntämisvaltuudesta. Loput myöntämisvaltuudesta noin 16,55 milj. euroa on osoitettu suometsän hoito - ja metsätien tekemistä koskevien hankkeiden hyväksymiseen. Loka-marraskuussa selviää suometsän hoitoon ja metsätien tekemiseen kuluvana vuonna todellisuudessa tarvittava myöntämisvaltuus.

- Kun juurikäävän torjuntaa koskevat tuet maksetaan viimeistään syyskuussa, tiedetään kuinka paljon myöntämisvaltuutta vapautuu näistä hankkeista uudelleen käytettäväksi kuluvan vuoden aikana.

- Tarkka myöntämisvaltuuden tarve selviää vasta kun kaikki vireille tulleet hakemukset on saatu tallennettua. Myöntämisvaltuus ei siirry vuodelta toiselle.

Kemera-lain toimeenpanon tilanne

- Uusi kemera-tukijärjestelmä suunniteltiin vuotuiselle 68 milj. euron määrärahatasolle.

- HO-säästöjen nojalla kehyskaudelle 2016-2019 hyväksyttiin käytettäväksi noin 12 milj. euroa pienempi vuosittainen määräraha. Tämän johdosta valmisteltiin kemera-lakia ja siihen liittyvää asetusta koskevat muutokset tukijärjestelmän vaikuttavuuden säilyttämiseksi. Muutokset astuivat voimaan 18.4.2016.

- Maa- ja metsätalousministeriö päätti 3.5.2016 keskeyttää taimikon varhaishoitoa, nuoren metsän hoitoa ja terveyslannoitusta koskevan hakemusmenettelyn. Metsäkeskus hylkää 6.5.2016 jälkeen vireille tulleet em. työlajeja koskevat rahoitushakemukset 31.12.2016 asti.

- Yleisesti tiedossa ollut muutosten valmistelu johti siihen, että metsäkeskukseen syntyi hakemusruuhka. Ennen kuin keskeytyspäätös tuli voimaan metsäkeskuksessa oli tullut vireille taimikon varhaishoidon, nuoren metsän hoidon ja terveyslannoituksen rahoitushakemuksia yli 22 miljoonan euron edestä.

- Tällä hetkellä sekä rahoitushakemukset että toteutusilmoitukset joudutaan metsäkeskuksessa tallentamaan manuaalisesti, koska sähköisen asiointijärjestelmän käyttöön otto viivästyi metsäkeskuksessa huhtikuulle eivätkä toimijoiden sähköiset järjestelmät ole vielä käytössä. Tukijärjestelmän toimivuus edellyttää, että Suomen metsäkeskuksen resurssit on mitoitettu oikein ja sähköiset asiointijärjestelmät toimivat sekä metsäkeskuksessa että niissä organisaatioissa, jotka tekevät rahoitushakemuksia ja toteutusilmoituksia metsäkeskukselle. Hakemusten sujuvaa käsittelyä edistää tietysti myös hakemusten oikeellisuus.

- Työt voidaan taimikon varhaishoidossa ja nuoren metsän hoidossa aloittaa tukihakemuksen vireille tulon jälkeen. Tukihakemukset hyväksytään siinä vaiheessa, kun myöntämisvaltuutta on käytettävissä, viimeistään ensi vuonna.

- Tällä hetkellä taimikon varhaishoidon ja nuoren metsän hoidon hakemuksia on vireillä yhteensä noin 200 000 hehtaarin verran ja näissä työt on aloitettu tai voidaan aloittaa välittömästi. Jos tästä 100 000 ha on taimikon hoitoa ja maanomistajat tekevät siitä itse kolmanneksen, voidaan noin 1 400 metsuria työllistää kuluvana vuonna taimikon hoitotöihin. Tuen haku on perinteisesti keskittynyt loppu vuoteen.

- Metsäkeskuksen resursseja on päätetty suunnata alkuvuotta enemmän kemera-hakemusten käsittelyyn, jotta kuluvan vuoden myöntämisvaltuus tulisi kokonaan käytettyä ja metsäkeskukseen saapuvien toteutusilmoitusten mukaiset tuet saataisiin maksettua. Tällä hetkellä hakemusten tallennuksen keskimääräinen läpimenoaika on noin kolme kuukautta ja päätöskäsittelyn vastaavasti noin kuukauden mittainen.